

Comentariul operei Despot Voda de Vasile Alecsandri - partea a doua

In piesa lui Alecsandri, Despot este un utopist sublim care se confrunta cu o transcedenta. Scriitorul nu-si propune sa ilustreze un moment istoric sau sa glorifice un erou national, ci cauta sensul si tensiunile unei desfasurari dramatice. De aici, libertatea pe care si-o ia in documentare. De altfel, chiar cronicarii (Alecsandri ar fi putut sa-i citeasca pe Ureche, Simion Dascalul, Nicolae Cosuri, Sincai), in evocarea scurtei domnii a lui Iacob Heraclid Despotul (1558-1561) ezita intre colportaj si vagi intuitii nuvelistice.

Naratiunea are tendinte de poliferare, prin acumularea de detalii senzationale, ca in cartile populare sau bestiariile care nutreau sensibilitatea vremii. E traversata insa de ideea coagulanta a norocului schimbator, ce ii determina la sfarsit organizarea pe doua versante, ascensiunii orgolioase urmandu-i implacabil, ritualic, prabusirea. Personajul este invins de o predestinare care traduce de fapt ideea morala a cronicarului. Alecsandri intuieste tocmai aceasta iminenta a declinului, determinismul exterior vointei personajului care il duce la dezastru.

Dinamicul Despot este, in ultima instanta un personaj pasiv, mereu condus in actiunile sale de o forta superioara Pentru a spori intensitatea conflictului, scriitorul ii insufla eroului nazuinte sublime. Despot tinteste, in piesa sa participe la o cruciada si are visul orgolios de a uni tarile romane cu Polonia si fostul Bizant. Alecsandri creeaza in spirit romantic "nu un simplu ravnitor la putere-cum il caracteriza intr-o scrisoare catre A. Cantacuzino, publicata apoi ca prefata la prima editie a piesei- ci un ambitios indemnat de fatalitate, nimic in aspirarile lui prin concurs de imprejurari neprevazute, si raticator prin ameteala "maltei regiuni la care au ajuns."

Conflictul dramatic se construiește pe doua planuri- unul imanent al confruntarii dintre personaje si altul care ii opune lui Despot o transcedenta acel imperiu al "fatalitatii" de care vorbeste autorul, manifestata prin personaje-simbol (Ciubar-voda Limba-Dulce, Jumatate, Tomsa). In desfasurarea actiunii dramatice, cele doua planuri domina succesiv, determinand cristalizarea mai multor intrigi, ceea ce i-a determinat pe unii comentatori sa repropoze o destramare a unitatii dramatice a piesei.

In primele trei acte, intriga este data de dorinta pribeagului Despot de a deveni domnitor. Atribuindu-si o genealogie falsa ajunge, sprijinit de nobilul polonez Laski, intr-o Moldova in care se taseau multe visuri la domnie. La curte, acest levantin fantast fascineaza. Cu forta de seductie pe care rafinamentul si biografia fictiva o au asupra femeilor, noul venit incearca simultan sa patrunda in preajma domnitorului si a partidei boierilor opozanti.

Prima dintre stratagemme esueaza presupusul var al Doamnei starnind de la bun inceput suspiciunile lui Lapusneanu. Boierii insa nemultumiti de politica de centralizare dusa de sangerosul voievod, se lasa atrasi intr-un complot de abilul Motoc, care spera o intrudire profitabila si il sustinea pe Despot. Din grupul boierilor, se desprinde de la inceput Tomsa in numele ideii nationale

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

anticipand conflictul moral din ultimele doua acte.

Deocamdata intriga se construiește pe competiția pentru tron dintre Despot și Lapusneanu. Arestat și condamnat de domnitor, Despot se salvează substituindu-se bizarului Ciubar și se întoarce în Polonia la palatinul Laski, unde scapă de urmărirea lui Lapusneanu simulând moartea. În două spații diferite, care nu comunică între ele, Despot folosește o schemă strategică fixă care în fantezia barocă a personajului poate fi asociată unei logici simbolice: iubirea Anei, inocenta fiică a lui Motoc, sau a senzualiei Carmina soția palatinului, îi aduce arivistului alianțele dorite, căta vreme amenințările sunt neutralizate prin disimulări macabre.